

Araştırma Makalesi
Research Article

**“AKDENİZ İÇİN BİRLİK” ÖRNEĞİNDE AVRUPA BİRLİĞİ’NİN
ORTAK DIŞ POLİTİKA OLUŞTURMA ÇABASI**

Ömer Ertuğrul MERAL*

Öz: Ekonomik birliğini büyük ölçüde tamamlayarak küresel bir sivil güç haline gelme yolunda ilerleyen Avrupa Birliği (AB), küresel niteliğini kazanmak ve daha etkin hale getirmek için, üyelerinin ortak hareket etme kabiliyetine ihtiyaç duymaktadır. Bu kabiliyetin sağlanması için çeşitli kurumlar ve örgütler oluşturularak üyeler arasında iş birliği ve ortak sesin sağlanması istenmektedir. Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) ve buna bağlı Akdeniz için Birlik (AiB) platformunun oluşturulması böyle bir ihtiyaca cevap veren oluşumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada ODGP ile ilgili bilgiler verilerek bu bağlamda AB için potansiyel olarak hem tehdit hem de fırsat niteliği taşıyan Akdeniz havzasında oluşturulan AiB platformunun sebepleri ile anlaşılması hedeflenmektedir. Aynı zamanda Arap Baharı’nın etkilerinden bahsedilerek AiB platformuna ve ODGP’na etkileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akdeniz için Birlik, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası, Avrupa, Arap Baharı, Ortaklık.

**THE EUROPEAN UNION’S COMMON FOREIGN POLICY
CREATION EFFORT IN THE CASE OF THE “UNION FOR
MEDITERRANEAN”**

Abstract: The European Union, which has become a global civilian power by largely completing its economic union needs its members ability to act jointly in order to make its global qualification more effective. In order to provide this capability, it’s expected that a cooperation and common voice among the members with establishing several institutions and organizations. Establishment of Common Foreign and Security Policy and related Union for Mediterranean platform is emerges as a reaction to such needs. In this study, by giving information about Common Foreign and Security policy, it is aimed to be understood the platform of Union for Mediterranean in the basin of Mediterranean which is potentially both threat and opportunity. At the same time, it will be discussed that the effects of Arab Spring and the impacts on the Union for Mediterranean platform and common foreign and security policy.

Keywords: Union for Mediterranean, Common Foreign and Security Policy, Europe, Arab Spring, Partnership.

I. Giriş

Avrupa Birliği ile sonuçlanan Avrupa’da bir birlik oluşturma süreci, İkinci Dünya Savaşı ile yıkılan Batı Avrupa’da ekonomik istikrarı sađlamıő, kalkınmayı hızlandırmıő, kıtayı ekonomik bir dev haline getirmiőtir (Dünya Bankası, 2018)ⁱ. Ancak AB, özellikle ortak dış politika üretme konusunda geç kalmıő bir niteliktedir. Günümüzde büyük bir çekim alanı haline gelmiőt olmasına ve topraklarının hem üyeleri hem adayları/ortakları ile birlikte hemen

* Arş. Gör., Hasan Kalyoncu Üniversitesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü. e-mail: ertugrul.meral@hku.edu.tr

Geliş Tarihi: 10 Mart 2018
Received: 10 March 2018
Kabul Tarihi: 28 Mayıs 2018
Accepted: 28 May 2018

hemen Avrupa kıtasının tamamını kapsıyor olmasına rağmen günümüz dünya düzeninde şekillendirici bir rol oynamaktan veya en azından bir süper güç merkezi olarak tanımlanmaktan uzaktır (Efegil ve Musaoğlu, 2009: 13). Böyle bir tanımdan mahrum olmak, ekonomik güce rağmen ileriye yönelik güvenlik sorunlarında üyelerin birbirleri ile ters düşmesini kolaylaştırıcı bir etki yapmaktadır. Bunun önüne geçmek için AB ve öncüleri kuruldukları zamanlardan itibaren siyasi ortamda ortak kararlar alma eğilimini desteklemiştir.

Ortak dış politika gütmeye ve ortak güvenlik anlayışı içerisinde olma, gelecekte mevcut olabilecek zafiyetlerin engellenmesi için ve diğer yandan Avrupa entegrasyonunun siyasi alanda da tamamlanabilmesi için önemli bir konudur. Bundan dolayı ODGP ve araçları Avrupa organlarında ve tüm zirvelerde tartışılan ve sıklıkla üzerinde çalışılan bir konudur. Bu amacı gerçekleştirmek için oluşturulan platformlardan biri olan AİB’de ODGP uygulamalarında kolaylaştırıcı bir görev üstlenmektedir. Dış paydaşlarda meydana gelen istikrarsızlıklar veya tehditlere yönelik olarak da AB içerisinde uyum gösterilip gösterilmediği konusu çalışmanın ana çerçevesini oluşturmaktadır.

II. Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP)

İyi bir entegrasyon örneği olarak karşımızda duran AB, ekonomik birliğini sağladıktan sonra yönünü, üyeler arasındaki siyasi birliğin de geliştirilmesi konusuna çevirmiştir. Bu yönelmede Birlik, komşu ülkeler, Akdeniz havzası, Atlantik ötesi, Asya ve Afrika ülkeleri ile ilişkilerini belli bir ortak politika çerçevesine oturtmaya çalışmaktadır (EUFSP, 2018). Bunun için Batı Avrupa Birliği gibi askeri modelleri ve Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası, Avrupa Siyasi İşbirliği gibi siyasi/askeri modelleri kullanırken (Özdemir, 2009: 346-349) bir yandan potansiyel tehdit ülkelerin demokratikleşmesini sağlayarak güvenliğini, diğer yandan bu ülkelere ekonomik uygulamalar ile istikrarı sağlama hedefi gütmüş, bu noktada AB üyesi ülkelerin aynı çizgiye gelmesini sağlamaya çalışmıştır.

Yaklaşık 510 milyon kişilik nüfusu (Dünya Bankası, 2017) ve üyelerinin çoğunluğunun kullandığı tek para sistemi (Avrupa Merkez Bankası, 2017)ⁱⁱ ile birlikte, kalkınma yardımları sağlayan ve oluşturmaya çalıştığı ortak dış politikasında askeri araçlara saldırgan amaçlarla başvurmeyen AB’nin bir sivil güç olduğu söylenebilmektedir (Manners, 2002: 232). Bu gücün kullanımı, Birlik üyelerinin ortak hareket etme motivasyonlarının bulunması ile doğru orantılıdır. İhtiyaç duyulan motivasyon, her ne kadar daha önce Avrupa’nın siyasallaşması için Tek Avrupa Senedine dayalı bir sistem oluşturma çabaları olsa da Maastricht Antlaşması’nda ODGP’nin uygulanmasına karar verilmesi ile sağlanmıştır (Karacasulu, 2007: 96).

Güvenlik ve dış politikada ortaklık ile ilgili görüşlerin üyelerin tamamını kapsayacak bir fayda durumundan bahsedilse de Avrupa’nın kendi içerisinde, siyasal ve stratejik olarak var ve bir olmasının önünde engel oluşturan etmenler bulunmaktadır. Avrupa devletleri ulusal egemenliğin siyasi anlamda aşılması konusunda isteksiz davranmaktadırlar. Siyasi bütünleşmenin bir kolu olan ortak dış ve güvenlik politikasının AB eliyle uygulanması, ulusal egemenlik çerçevesinde yetkilerin devri ile ilgili olduğu için kriz potansiyeli

barındırmakta, bundan dolayı da AB siyasi konularda, ekonomik konulara kıyasla daha esnek bir yaklaşım sergilemektedir (Özdemir, 2009: 337). Ancak kurumsal altyapısı, daha önce kurulmuş olan çeşitli örgütlere kıyasla daha sağlam olan AB'nin bu özelliği ile kendinden öncekilerden ayrılması, üye devletlerin dış politika konularında müzakereye açık olması sonucunu doğurmaktadır (Özdemir, 2009: 343).

Ortak dışişleri ve güvenlik mekanizmalarının oluşmaya başlaması asıl olarak Avrupa'da siyasi bir birliğe zorlayıcı bir yol olma özelliği taşımaktadır. Başarı olanağı ve arzusu tartışmaya açık olmakla birlikte günümüzde Avrupa'nın büyük sorunlarından biri olarak görülen kaçak göçmen meselesine önlem olarak savunma ve kontrol amaçlı bir deniz gücü oluşturulması ve tanımlanmasında "Avrupa Birliği Deniz Kuvvetleri" adının kullanılması entegrasyonun bu üst adımında ortak politika uygulanabileceğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilmektedir (AB Dış Eylem Ajansı: 2015). Son dönemde bu deniz gücünün başarısına yapılan atıflar, ortak bir dış tehdide karşı birleşilmesi ihtiyacının da gündemde tırmandırılması ile anlamlandırılmaktadır. Bununla birlikte gelecek projeksiyonlarında da ortak savunma gücü oluşturma önemli bir yer kaplamaktadır (Avrupa komisyonu, 2017: 20).

Ayrıca AB'nin bugüne kadar önemli uluslararası sorunlarda roller almaya başlaması, örneğin Rusya'nın Kyoto Protokolü'nü imzalamasında etkili olması, İran'la yaşanan nükleer enerji bunalımında arabulucu olarak devreye girmesi Avrupa'nın üyelerinin ortaklıkları sayesinde küresel bir rol oynamaya başladıklarını göstermektedir (Efe, 2007: 142). Bu noktada öncelikli olarak insani müdahale, çevre ve savunma kaygısı taşıyan ve ortak bir dış politika hedefinin aracı olan askeri bir güç, AB'nin sivil güç olma pozisyonu ile çelişmemektedir. Çünkü dış politikada konulan hedeflerin inandırıcılığı askeri güç kapasitesi ile de doğru orantılıdır. AB, belli değerlerin ortaklığı üzerine kurulu bir organizasyondur. Ortak dış politikanın oluşturulmasında bu değerlerin ihracı veya korunması önem arz etmektedir. Sadece söylem, toplantı veya ekonomik güç araçları ile Avrupa'nın hem kendi çevresi hem de dünya üzerinde şekillendirici bir rol oynaması, bu arzusuna yönelik olarak yetersiz bir niteliktedir (Özdemir, 2009:367). Bundan dolayı sivil güç olmanın yanında askeri bir güç olma arzusu da git gide önem kazanmaktadır.

AB, üyelerinin ortaklık duygusu ile gelecekte daha çok güç ve kaynak paylaşımının yanında, karar verme süreçlerinde de ortak davranacaklarını ve zorluklara karşı gelebileceklerini belirtmektedir. Üye devletler arasındaki işbirliğinin tüm üye devletlerin çıkarları ile uyacağı şekilde, Avrupa bölgesinde daha da güçlenmeyi getireceği Birlik bürokratları tarafından paylaşılan bir fikir olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun için de gelecekte AB üyesi ülkelerin uluslararası arenada bir ağızdan davranmaları ve diğer uluslararası örgütler gibi temsil noktasında tek bir koltukta hepsinin birden temsil edilmeleri öngörülmektedir. Savunma alanında da Avrupa Donanmasında da belirttiğimiz savunma ortaklığı derecesini, NATO'ya tamamlayıcı olacak şekilde Avrupa Savunma Birliği'nin kurulması ile şekillenecek bir süreçle bağdaştırmaktadır. Bu süreç daha geniş kapsamlı bir dış politika ile özellikle göç alanında Avrupa'nın çevresi ve ötesinde yatırımların artırılması, ekonomik fırsatların yaratılması ile düzenli göçün yönetilerek düzensiz göç ile de

mücadele edilmesi sonucunu doğurması beklenmektedir (Avrupa Komisyonu, 2017: 24).

ODGP üzerinde bir risk faktörü olarak AB içerisinde ortak dış politika oluşturma çabaları sürerken İngiltere'nin Birlikten ayrılma kararı (Brexit), ODGP içerisinde büyük paydaşlardan birisinin doğal olarak yerinin boşalması manasına gelmektedir. AB üyeleri bu boşluğu Akdeniz için Birlik başlığında da takip edileceği üzere Fransa-Almanya'nın lokomotif görevi üstleneceği bir çerçevede düzenlemektedirler. Geleceğe yönelik olarak da İngiltere ile savunma alanında AB ile olan ortaklığı ile de farklı işbirliği opsiyonlarının da tartışıldığı bir dönem mevcuttur (CEPS, 2016).

III. Akdeniz için Birlik

Avrupa'nın dış politika yaklaşımı, yukarıda da anlaşılabileceği üzere askeri seçenekler geliştirmeye çalışsa da daha çok ekonomik kalkınma ve ticari işbirliği konuları üzerine eğilmekte ve AB ile AB'ye üye olmayan diğer devletler, örgütler veya kuruluşlar arasındaki ilişkileri içermektedir. Ortak dış politika ve güvenlik politikaları kurma çabaları içerisinde, bölgesel politika oluşturma çabaları daha çok hedef bölgelerde ekonomik ve siyasi istikrar sağlama amacıyla uygulanmaktadır. Bu kalkınma hedefinin özelinde AB ile bölge arasındaki yapısal uyumun sağlanması, ekonomik ve sosyal dönüşümün takip edilmesi ve eğitim konusunda sistemlerin modernleştirilmesi yer almaktadır (Kahraman, 2008: 1731-1732).

Yukarıdaki bölgesel hedeflere paralel olarak, 1995 yılında Barcelona'da temelleri atılması nedeniyle Barcelona süreci veya Avrupa-Akdeniz Ortaklığı (Euro-Med Partnership) adı da verilen AiB platformu, 2008'deki Paris zirvesinde kurulmuş, 2010 yılında da genel sekreterliği oluşturulmuştur. Platform, AB ülkeleri ve Akdeniz havzasında bulunan ve işbirliği arzusunda bulunan ülkeler ile iş geliştirme, taşımacılık ve kentsel kalkınma, enerji ve iklim politikaları, su ve çevre, yüksek öğretim ve araştırma ile birlikte sosyal ve sivil ilişkiler olmak üzere toplam altı başlıkta Birlik ile platforma üye ülkeler arasında işbirliği ve diyalog oluşturma amacı taşımaktadır (Akdeniz için Birlik, 2017).

AiB oluşumu AB ülkeleri ve 15 Akdeniz ülkesini kapsayan hükümetler arası bir organizasyondur (Akdeniz için Birlik, 2017) ve organizasyon yapısı içerisinde yukarıda sözü edilen başlıklardan sorumlu temsilciler hiyerarşik olarak bir genel sekretere, bu genel sekreter de AiB sekreterine bağlıdır. Platformun başkanlığı biri AB diğeri diğer üye ülkelerden olmak üzere iki eş başkan tarafından yürütülmektedir (Akdeniz için Birlik, 2017). İki yıl için seçilmesi kararlaştırılan bu başkanlardan AB temsilciliğini, Birlik üyesi ülkeler adına AB Dışişleri Servisi yürütmektedir (Dışişleri Bakanlığı, 2017). AB ile ilgili başkanlık kanadının belli bir üye ülke tarafından değil bir organ tarafından yürütülüyor olması, dışişleri konularında üye ülkelerden AB otoritesine yetki devri yapılması konusunda bir örnek olması açısından önem arz etmektedir.

AiB Platformu, kendisini işbirlikçi bir yaklaşımla kurumlar, üniversiteler, öğrenciler, araştırmacılar, parlamenterler, yerel otoriteler ve özel sektörler gibi toplumun birçok katmanının dâhil olduğu bir ekosistem olarak tanımlanmaktadır. Bu ekosistem içerisinde yukarıda belirtilen başlıklarda insani kalkınma, istikrar ve entegrasyon olmak üzere üç karşılıklı öncelik belirlemiş ve

bu önceliklerin altında kadın güçlendirilmesi, genç işsizlik oranının düşürülmesi ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik olarak 2015-2016 yıllarında toplam 31 adet proje planlanmış, yüzbinlerce insanın faydalanmasını hedeflemiştir (Akdeniz için Birlik, 2016: 3). Anlaşılacağı üzere bu niteliği ile AiB platformu, AB ile platforma üye diğer ülkeler arasında ekonomik ve sosyo-kültürel temele dayalı bir karşılıklı bağımlılık ilişkisi kurmaya çalışmaktadır.

Taşımacılık ağları, enerji şebekeleri ve dijital altyapıların bir ekonominin belkemiği olarak tanımlandığı bir ortamda ekonomik açıdan AiB platformunun potansiyeli oldukça büyük görülmektedir. Buna göre Akdeniz bölgesindeki toplam taşıma ağının sadece % 9 civarında bir oranda Avrupa ve Güney ülkeleri arasında olduğu görülmekte ve geliştirilecek bir boşluk ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte ihtiyacı tartışmaya açık olmasına rağmen, Güney ülkelerinin kendi aralarında toplam %1'lik bir taşıma ağına sahip olması bu geliştirmenin gidebileceği noktayı görmek açısından önemlidir. Bu potansiyelin değerlendirilmesi açısından EuroMed Taşımacılık Forumu 2014-2020 yılları arasında sektörün gidişatına yön verecek bir strateji planı yayınlamıştır. Ayrıca güney ülkelerinin yetersiz entegrasyonu durumunda gayrisafi Milli Hasıllarında yıllık %2-3 oranında düşüş öngörülmektedir (Akdeniz için Birlik, 2016: 25-27).

AiB platformu, örnek olarak ayrıca sürdürülebilir şehirleşme ve kalkınma için projelere destek vermektedir. Kalkınmanın çevresel riskleri konusunda özellikle şehirleşmenin getirebileceği sorunlara karşı Akdeniz ülkeleri arasında işbirliği ve entegrasyonu temel alan bir yaklaşım geliştirmekte ve fon dağıtımını sağlamaktadır (Akdeniz için Birlik, 2016: 29). Bu işlemleri gerçekleştirirken de Avrupa Yatırım Bankası ve Avrupa Komisyonu başta olmak üzere birçok kurum, kuruluş, sivil toplum örgütü, üniversite vs. paydaşlardan destek almaktadır (Akdeniz için Birlik, 2017b). Buna göre önümüzdeki 20 yıl içerisinde sadece şehir altyapısı sorununa 60 milyar Avro fon dağıtılması hedeflenmektedir (Akdeniz için Birlik, 2016: 30). Bu fonların dağıtılmasında temel şartlardan bir tanesi fon kullanımında bölgesel iletişimi-diyalogo destekliyor tarzda olmasıdır. Yani AiB platformuna dâhil olan tüm üyelerin, bu birliğin sağladığı olanaklardan yararlanması için işbirliğine ve diyaloga açık bir yapıda olması gerekmektedir. Bu şart doğal olarak Avrupa'nın değer ihracını daha kolay yapmasının önünü açmakta ve güneyli ülkelerde Avrupa'nın en azından kurumsal ve anayasal değerlerinin yayılmasına olanak sağlamaktadır.

Hedefleri açısından Birlik üyesi ülkeleri birbirine yakınlaştıracak ve ayrıca Akdeniz bölgesinde de istikrarı oturtacak olan ve mevcut potansiyeli değerlendirme kapasitesine sahip bu platforma yönelik eleştiriler ilk yıllarda genelde Akdeniz'e kıyası olması açısından süreci çıkarlarına uygun yönlendireceği düşünülen Fransa'ya, özellikle de dönemin yöneticilerinden Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin projesi olarak görülmesine dayanmış, AB'nin kurumlarını etkisizleştireceği belirtilmiştir (Emerson, 2008: 1-3). Bu konuda Barcelona sürecinin AiB platformuna dönüştüğü 2008 yılında AB dönem başkanının da Fransa olması manidar bir durumdur. Fransa'nın AiB projesine bu kadar eğilmesinin sebebi, AB'nin özellikle Doğu Avrupa'daki genişlemesinden sonra artan Almanya hâkimiyetine karşı bir dengeleyici unsur olarak değerlendirilmektedir (Gillespie, 2016: 1210).

Buna rağmen platformun oluşturduğu işbirliği alanında AB'nin ortak politika uygulama inisiyatifi göstermesi durumu, Fransız çıkarlarına hizmet ettiği iddia edilmekle birlikte AB için olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Akdeniz üzerinde ayrıca bütün tarafların kendi çıkarlarını koruduğunu söylemek mümkündür. Öncelikleri farklı olsa da ODGP çerçevesinde Avrupa'nın güney sınırını doğal bir şekilde oluşturan Akdeniz ve güney hinterlandında oluşturulacak istikrarlı ekonomik ve siyasal sistemler, askeri harcamalara kıyasla daha uygun maliyetlerle Avrupa içerisinde güvenliğin sağlanmasına ön ayak olmaktadır. Platformun Avrupalı olmayan paydaşları içinse oluşturulacak ticaret alanı ve ekonomik yardım alanı içerisinde kalmak Avrupalı paydaşlarından temelde farklı olsa da gelişmişlik düzeyindeki artışı sağlayacağı için uygun görünmektedir. Aynı zamanda Avrupa ile aynı platformda yer alma fikri, Akdeniz'in AB üyesi olmayan devletleri için uluslararası arenada yalnız kalma ihtimaline karşı bir önlem olarak da düşünülebilir. Dolayısıyla Avrupa bu oluşumla hem kendi üyelerinin ortak politik bir paydada buluşmasını sağlarken hem de entegrasyon modelini çıkar ve güvenlik temelinde daha az maliyetle genişletebileceği bir alana sahip olmuştur.

IV. Arap Baharı Etkisi Tartışmaları

Arap Baharını temsil eden protesto hareketlerinin temelinde toplumdaki eğitim seviyesinin arttırılamaması, işsizlik, özellikle de genç işsizlik oranının yüksekliği, ekonomik sorunlar, siyasi hakların yetersizliği gibi birçok etmen rol oynamıştır (Knoops, 2011: 12). AiB oluşumu ile birlikte AB'nin değerlerinin ihracının Arap Baharı hareketlerinde etkili olup olmadığı başka bir çalışmanın konusudur. Ancak Akdeniz'de Arap Baharı ile ortaya çıkan istikrarsız durumun oluşturduğu güvensizlik ortamında AiB'nin izlediği politika belli bir ülke bloğundan ziyade doğrudan ilgili ülkelere yönelik olmuştur (Mason, 2018: 81).

Avrupa'nın genel korkusu, özellikle göçmen sayısının Arap Baharı ile birlikte yayılma eğilimine girmesi olmuştur. Özellikle kontrol edilemeyen göçmen dalgalarının Akdeniz'de oluşan kaos ortamında Avrupa'ya doğru ilerlemesi Arap Baharının Avrupa'da güvenlik tehdidi oluşturma gündemidir (Mason, 2018: 82). Bunun yanında istikrarını kaybeden ve farklı güçlerin hâkimiyet kurmaya çalıştığı Libya gibi ülkelerden de terör faaliyetleri için Avrupa'ya geçiş mümkün hale geldiğinden güvenlik gündemi de genişleme eğilimi göstermektedir.

Kuzey Afrika ülkelerinde yayılan protesto hareketlerine Avrupa Dış Eylem Ajansının hazırlıksız yakalandığı ve söz konusu devletlerin sokaklarında protestocular kendini gösterdiğinde Avrupa'nın bu konuda herhangi bir hazırlığının olmadığına yönelik görüşler (Behr, 2012: 77) AiB oluşumunun da hareketsiz kalması ile sonuçlanmıştır. Bu noktada Avrupa'nın dış politikası, AiB oluşumunun öngördüğü işbirliği çerçevesinden ziyade, protestocular tarafından ciddi baskı altında olan Libya'da Kaddafi veya Tunus'ta Bin Ali'nin üzerindeki baskıyı artırmak için ilişkileri dondurma/azaltma yoluna gitmiştir. İlişkileri azaltma eğiliminin oluşmasında AiB'nin, AB üzerinde oluşturmuş olduğu ortak dış politika anlayışının etkisi bulunduğu düşünülmektedir. Nitekim AiB oluşumu, kendi bünyesinde düzenlediği konferanslar (Akdeniz için Birlik, 2014) ile akademik ve siyasi çerçevede destek vermeye devam etmektedir. Bu

çerçevesel AB dış politikasında ortaklık anlayışının yerleşmesinin AiB örneğinde uygulandığını söylememizi mümkün kılmaktadır.

AB, gelişmeleri takip ederken, komşuluk politikası çerçevesinde işbirliği ve diyaloga açıklık ve reform karşılığı yardım politikasına devam etmiştir. Avrupa konseyinin 2011 yılında komşuluk politikası stratejisinde yaptığı temel yenilik derin ve sürdürülebilir demokrasinin vurgulanması olmuştur. Bunu da özellikle Avrupa Kalkınma Bankasının Kuzey Afrika'daki sivil toplum kuruluşlarına sağladığı mikro krediler ile desteklemiştir. Komşuluk politikasının bu stratejisine Kıbrıs ve Danimarka ilgisiz kalmasına rağmen genel olarak fikir birliği sağlanmış, 2013'teki Avrupa Konseyinde de özellikle Mısır'daki olaylardan sonra yapılacak reformlar için ayrılacak fonlar ve uygulanacak politikalar ile ilgili oy birliği sağlanmıştır (Kourtelis, 2015: 63-64).

V. Sonuç

Avrupa'nın ortaklık temelinde şekillendirdiği entegrasyon yapısı içerisindeki büyük eksiği gidermeye yönelik bir çalışması olan ODGP, üye devletlerin egemenlik devrine karşı dirençli olmalarına rağmen yavaş da olsa gelişim göstermektedir. Üyelerin birbirleri ile olan bütünleşmesinin tamamlayıcı bir unsuru olan ortak politikalar geliştirmek için de AiB gibi platformlar yardımcı bir özellik göstermektedirler. Buna bağlı olarak AB'nin gelecek izdüşümleri bu tip ortaklık geliştirici platformlara açık bir niteliktedir.

Akdeniz ülkeleri açasından da büyük bir ekonomik merkez haline gelen Avrupa'nın sağlayacağı kazançlardan pay almak için AiB platformu uygun bir zemin sağlamaktadır. Hem Avrupa'nın ve çevresinin güvenliğini sağlamak hem de ekonomik kalkınma çerçevesinde işbirliği ve diyalogu arttıracak olan bu platforma destek aynı zamanda AB üyesi devletlerin ortak dış politika uygulama pratiği edinebileceği bir platform olması açasından da faydalı bir nitelik göstermektedir. AiB platformu sonuç olarak taraflarının bir tür kazan-kazan ilişkisi içerisinde olduğu bir platform olarak karşımıza çıkmakta ve paydaşlarının bu platforma olan desteklerinin artarak devam edeceği tahmin edilmektedir.

Arap baharı çerçevesinde de AiB platformu AB'nin ortak dış politika uygulama yetisini kullanabildiği bir nitelik göstermiştir. Arap baharının yaşandığı ülkelerde protesto hareketlerine yönelik aşırılıkların engellenmesi için mevcut hükümete ortak bir politika uygulama iradesini gösteren AB'nin, bu bölgede iradeyi göstermesinde AiB platformunun etkisi bulunmaktadır. Nitekim Arap baharı hareketleri ile kaosa sürüklenen ülkeler Akdeniz havzasında istikrar için tehdit oluşturmasına rağmen Avrupa bu durum AB'ne üye devletlerin ortak politika uygulama iradelerinin devamlı olduğunu göstermiştir.

Bu noktada anlaşılan Avrupa genelinin refahını ve güvenliğini ilgilendiren bir husus olan AiB gibi oluşumların desteklenmesinin ortak paydaya ulaşma çabasına katkıda bulunacağıdır. Sonuç olarak ekonomik birlikten siyasi birliğe geçişte sorunlar yaşayan AB'nin bu tip organizasyonlar ile kısmi de olsa siyasi birlik yoluna girebileceği öngörülmektedir. Ancak bu tip organizasyonların doğrudan bir AB üyesi ülkenin aleyhine karar alamayacağını da göz önüne almak gerekmektedir. Bu durum da AiB örneğinde görülmemiş olsa bile farklı bir çalışmanın konusu olma potansiyeline sahiptir.

Kaynakça

- Akdeniz için Birlik (2014), <http://ufmsecretariat.org/conference-on-the-union-for-the-mediterranean-and-the-arab-spring/>
- Akdeniz için Birlik (2016), http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2016/06/UfM-Activity-Report_FINAL_WEB.pdf e.t. 06.04.2017
- Akdeniz için Birlik (2017), <http://ufmsecretariat.org/who-we-are/> e.t. 06.04.2017
- Akdeniz için Birlik (2017b), <http://ufmsecretariat.org/partners/> e.t. 06.04.2017
- Avrupa Birliği Dış Eylem Ajansı (2015), https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2186/eu-naval-force-tackle-med-smugglers-set-eu-foreign-defence-ministers_en e.t. 06.04.2017
- Avrupa Komisyonu (2017), “White Paper on The Future of Europe: Reflections and Scenarios for the EU27 by 2025”, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf e.t.06.07.2017
- Avrupa Merkez Bankası (2017), <http://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.en.html> e.t.01.04.2017
- Behr, Timo. (2012), “The European Union’s Mediterranean Policies after the Arab Spring: Can the Leopard Change its Spots”, Amsterdam Law Forum, <http://amsterdamlawforum.org/article/download/268/454> e.t.11.03.2018
- Dünya Bankası (2017), <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=world-development-indicators> e.t. 25.03.2017
- Center for European Policy Studies (2016), “The Implications of Brexit for the EU’s Common Security and Defence Policy” <https://www.ceps.eu/publications/implications-brexit-eu%E2%80%99s-common-security-and-defence-policy> e.t.19.04.2018
- Efe, H. (2007), “AB’nin Gelişen Avrupa Güvenlik Politikası ve Türkiye”. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, No: 3, s.127 – 145
- Efegil, E. ve Musaoğlu, N. (2009), “Soğuk Savaş Sonrası Dönemin Uluslararası Sisteminin Yapısına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Eleştiri”, Gazi Akademik Bakış, Cilt:2, Sayı:4, s.1 – 24
- European Union, Foreign and Security Policy (EUFSP) https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy_en e.t. 13.03.2018
- Emerson, M. (2008), “Making Sense of Sarkozy's Union for the Mediterranean”, CEPS Policy, Brief No. 155, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1334057>

- Gillespie, R. (2011), "The Union for Mediterranean: An Intergovernmentalist Challenge for The European Union?", *Journal of Common Market Studies*, Volume 49. Number 6. pp. 1205–1225
- Kahraman, S. (2008), "AB-Akdeniz Politikaları ve Türkiye'nin Uyumunu", *Journal of Yasar University*, 3(12),1731-1742
- Karacasulu, N. (2007). "Avrupa Entegrasyon Kuramları ve Sosyal İnşacı Yaklaşım". *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Cilt: 3, No: 9, s.82-100
- Knoops, V. (2011), "Euro-Mediterranean relations and the Arab Spring", *Background Brief of EU Center in Singapore*, Number 6, <http://aei.pitt.edu/33653/1/BB006-ArabSpring-VKnoops.pdf> e.t.11.03.2018
- Manners, I. (2002), "Normative Power of Europe: A Contradiction in Terms", *Journal of Common Market Studies*, Volume 40, Number 2. pp. 235–58
- Mason, R. (2018), "The Syria Conflict and the Euro-Med Refugee Crisis: An Opportunity to Enhance the Common Foreign and Security Policy", *European Foreign Affairs Review*, Volume 23, Number 1, pp. 81–96
- Özdemir, H. (2009). *Avrupa Mantiğı: Avrupa Bütünleşmesinin Teori ve Dinamikleri*, Boğaziçi Üniversitesi Yayinevi, İstanbul
- T.C. Dışişleri Bakanlığı (2017), <http://www.mfa.gov.tr/akdeniz-icin-birlik.tr.mfa> e.t.06.04.2017
- Worldbank, *World Development Indicators* (2018), http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?Code=NY.GDP.PCA.P.CD&id=1ff4a498&report_name=Popular-Indicators&populartype=series&ispopular=y# e.t.18.04.2018

ⁱ Dünya Bankası verilerine göre Avrupa Birliği'nde kişi başına düşen milli gelir, Dünya ortalamasının 3 katıdır. Tek başına bu veri yeterli olmamakla birlikte AB'ni oluşturan ülkelerin sayısı düşünüldüğünde önemi ortaya çıkmaktadır.

ⁱⁱ Birlik Üyesi olmadan kullananlar da bulunmakla birlikte Euro para birimini kullanan AB üyesi 19 devlet bulunmaktadır.